

PRED SIEDMIMI ROKMI

JOANINA MLADŠIA SESTRA JEJ RAZ RÁNO ZAVOLALA A POVEDALA JEJ o reklame, ktorú predchádzajúci večer videla v televízii.

„Zaznelo tam: ‚Toto je vaša NASA.‘“

„Čože?“ začudovala sa Joan. Bola v kuchyni, práve si nalievala kávu a telefón si pri uchu pridržala plecom. O chvíľu sa chystala skočiť do auta a odísť na Rice University. Jej prvou prednáškou v ten deň bol úvodný kurz o vesmíre, ktorý škola ponúkla prvákovi všetkých študijných odborov. Hoci Joan získala doktorát za analýzu magnetických štruktúr v slnečnej koróne, svoje odborné znalosti mrhala na to, aby osemnásťročným študentom objasnila definíciu parseku. Keď zdvorilo požiadala šéfa katedry, aby jej zveril iný predmet, poznamenal, že „niekto to robiť musí“. A úplnou náhodou bola ten *niekto* ona, jediná žena na katedre.

„Čo podľa teba znamená ‚Toto je vaša NASA?‘“

„Povedala to tá herečka zo *Star Treku*. Joan, počkaj, niekde som si to zapísala. Tú reklamu som videla tesne pred tým, ako som šla uložiť Frances do postele, ale stihla som nájsť pero, skôr ako sa

to skončilo. Toto je presné znenie: ‚Toto je vaša NASA, vesmírna agentúra, ktorej poslaním je zlepšiť kvalitu života na planéte Zem.‘ Aha, už som si spomenula. Tá herečka sa volá Nichelle Nicholsová! Skoro mi oči vypadli. Robia nábor nových astronautov. Vedcov. A výslovne povedali, že chcú ženy!“

Joan prikryla kávu viečkom. „Vážne povedali, že chcú vedkyne?“

Keď mala dvanásť rokov, čítala v novinách článok, v ktorom sa spomínal FLAT – výcvik astronautiek, ktoré sa zapojili do projektu s názvom *Ženy vo vesmírnom programe*. Skupinu trinástich žien osobne vybral a trénoval William Randolph Lovelace II, lekár, ktorý pomáhal s výberom astronautov pre program Mercury. Toto urobil na vlastnú päsť v nádeji, že NASA si uvedomí potenciál kandidátok.

Lenže z článku, v ktorom sa Joan prvýkrát dočítala o programe FLAT pre odvážne ženy, ktoré sa chceli stať astronautkami, sa zároveň dozvedela o jeho zániku, keďže ženy z FLATu potrebovali súhlas NASA, aby mohli absolvovať záverečné testovanie na Národnej škole leteckej medicíny. Niekoľko dní pred ich plánovaným príchodom im však oznámili, že NASA ich žiadosť zamietla.

Pri vypočutí v Kongrese mnohé z týchto žien vypovedali o rodovej diskriminácii, no názor vedenia NASA na výcvik astronautiek to nezmenilo. John Glenn, prvý Američan, ktorý obletel Zem, sa dokonca verejne vyjadril, že neprijímať ženy medzi astronautov je „faktom nášho spoločenského poriadku“.

Joan celý život pozerala na hviezdy, ale samu seba si v skafandri nepredstavovala už dávno.

„Jednoznačne použili výraz *vedkyne*,“ uistila ju Barbara. „A jednoznačne padlo slovo *ženy*.“

Joan odložila kávu a chytila telefón do ruky. „Naozaj si myslíš, že by zo mňa mohla byť astronautka?“ opýtala sa.

„Študuješ hviezdy. Koho iného by mohli potrebovať?“

„Neviem. Vážne si myslíš, že by som sa mala prihlásiť?“

„Ach, kašli na to. Úplne si to zabila,“ vzdychla Barbara a zavesila.

Keď sa ozval oznamovací tón, Joan pomaly položila slúchadlo do vidlice a chvíľu na ňom nechala ruku.

O dva týždne požiadala o prihlášku, no Barbare to nepovedala.

Pri vyplňaní sa na formulár ledva dokázala poriadne pozrieť. *Ja a astronautka?* No napokon sa vybrala do knižnice, skopírovala si svoju osobnú dokumentáciu, v ktorej uviedla všetko, čo doteraz na Zemi dosiahla, a potom to celé napchala do veľkej obálky.

Hneď zašla na poštu a rýchlo vhodila obálku do schránky. Už sa nechcela zožierať pochybnosťami.

Keď sa jedného januárového rána vybrala z domu na fakultu, kde ju čakal ďalší úvodný kurz, na príjazdovej ceste k bytovému komplexu uvidela noviny. Zdvihla ich a do očí jej padol titulok.

„NASA SI VYBRALA 35 NOVÝCH KANDIDÁTOV NA ASTRONAUTOV VRÁTANE ŠIESTICH ŽIEN.“

S námahou preglgla, keď ju začali štípať oči. Nastúpila do auta, noviny hodila na sedadlo spolujazdca a sedemnásť minút len cívela na volant.

Bolo to prvý raz za celú jej akademickú kariéru, čo na prednášku dorazila neskoro.

O ROK NESKÔR, V ROKU 1979, Joan práve vchádzala do spoločenskej miestnosti, keď začula Dr. Siskina, vedúceho katedry, ako hovorí kolegovi, že NASA opäť otvorila prijímacie konanie pre astronautov a hľadajú konkrétne astronómov a astrofyzikov.

Predstierala, že si z chladničky vyberá obed, no v duchu rýchlo prebrala, aké má možnosti. O desať minút už bola pri stole a vypisovala ďalšiu žiadosť o prihlášku.

V tom roku dostalo pozvánku do Johnsonovho vesmírneho strediska na týždňové pohovory stodvadsaťjeden uchádzačov rozdelených do dvadsaťčlenných skupín.

Tentoraz bola jednou z nich aj Joan.

Večer po príchode sa ubytovala v hoteli Sheraton Kings Inn a vyniesla si veci do izby. Na večerné informačné stretnutie prišla desať minút pred začiatkom.

Bola treťou osobou, ktorá sa v miestnosti usadila. Už tam boli dvaja muži, obaja vyzerali ako vojaci. Hneď za Joan sa vo dverách zjavila ďalšia žena.

Mala kučeravé hnedé vlasy a svetlohnedé oči, ktoré jej ešte zvýraznila olivovozelená košľa. Na krku sa jej leskla tenká zlatá retiazka.

Vybrala si miesto pár stoličiek od Joan. Neusmiala sa, ani nepozdravila. Joan nemala žiadny konkrétny dôvod niečo k nej cítiť, hádam len to, že teraz už nebola jedinou ženou v sále.

Sledovala, ako postupne prichádzajú ďalší ľudia, a po chvíli ich v duchu začala deliť na vedcov a na vojakov. Steve Hagen to neskôr vyjadril jednoduchšie: „V zbore astronautov sú dva typy ľudí: učený magori a vojaci.“ Ženu v olivovozelenej košeli Joan v ten večer ešte nevedela zaradiť.

Muž stojaci vpredu si odkašľal. Mal nakrátko ostrihané prešedivené vlasy pedantne rozdelené cestičkou a fúzy, ktoré mu už tiež začínali šedivieť.

„Som Antonio Lima, riaditeľ letových operácií v Astronautickom úrade,“ predstavil sa a dodal: „Všetkých vás srdečne vítam.“

Joan sa rozhladla okolo seba a pokúsila sa pozrieť na osadenstvo miestnosti mužovými očami. Všetci mu museli pripadať absolútne neskúsení. Totálni zelenáči.

„Ak ste sem dnes dorazili, patríte k hŕstke vybraných uchádzačov, o ktorých sme presvedčení, že by mohli byť prínosom pre NASA a pre tento národ. V priebehu nasledujúceho týždňa vyhodnotíme